

ÇOCUKLARDA DUYGU DÜZENLEMENİN ÖLÇÜLMESİ: ÖLÇEK UYARLAMA VE GELİŞTİRME ÇALIŞMASI¹

MEASUREMENT OF EMOTION REGULATION IN CHILDREN: SCALE ADAPTATION AND DEVELOPMENT STUDY

Özlem GÜLGEZ²

Bülent GÜNDÜZ³

Başvuru Tarihi:12.04.2019 Yayına Kabul Tarihi: 02.09.2019 DOI: 10.21764/maeuefd.553340
(Araştırma Makalesi)

Özet: Çalışmanın amacı, çocukların öfke, üzüntü ve neşe düzenleme biçimlerini çocuk ve ebeveyn bildirimine dayalı değerlendirmeye imkân veren bir grup ölçme aracını Türk kültürüne kazandırmaktır. Bu amaçla Çocuklarda Duygu Yönetim Ölçekleri: Öfke ve Üzüntü/Çocuk- Ebeveyn Formları (Ç/E-ÇDYÖ: Öfke ve Üzüntü) Türkçe'ye uyarlanmış; çocukların neşe düzenleme biçimlerini çocuk ve ebeveyn bildirimine dayalı değerlendiren bir ölçme aracı (Ç/E-ÇNYÖ) geliştirilmiş ve bu araçların psikometrik özellikleri incelenmiştir. Araştırma grubunu 954 ilkokul öğrencisi ve 586 anne olmak üzere toplamda 1540 kişi oluşturmaktadır. Ç-E/ÇDYÖ: Öfke ve Üzüntü'nün yapı geçerliğini incelemek amacıyla yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), ölçeklerin özgün ölçeklerde olduğu gibi iki faktörlü bir yapı sergilediğini göstermiştir. Ç-E/ÇNYÖ'nün yapı geçerliğinin incelendiği Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ile ortaya çıkan iki faktörlü yapı DFA ile doğrulanmış, ancak üzüntü ölçeğinin çocuk formunda işleyen bir maddenin ebeveyn formunda çalışmadığı görülmüştür. Tüm ölçeklerin güvenilirlik analizleri Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları ve test-tekrar test korelasyonu ile değerlendirilmiştir. Bulgular, ÇDYÖ: Öfke ve Üzüntü ve ÇNYÖ ölçeklerinin çocuk ve ebeveyn formlarının, çocukların öfke, üzüntü ve neşe duygularını düzenleme biçimlerini değerlendirmeye yönelik geçerli ve güvenilir ölçümler sunabildiğini ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: *Duygu düzenleme, Öfke, Üzüntü, Neşe, İlkokul çocukları*

Abstract: The goal of this study is to provide Turkish culture with a group of assessment tools which enable the evaluation of children's ways to manage emotions such as anger, sadness and joy based on the children's and parents' reports. With this aim, Children's Emotion Management Scales: Anger and Sadness/ Child-Parent (CEMS: Anger and Sadness/C-P) are adapted to Turkish; an assessment tool (CJMS) to evaluate children's management of joy that is based on children's and parents' reports is developed, and the psychometric features of these tools are analyzed. The research group consists of 1540 people in total (954 primary school students and 586 mothers). The Confirmatory Factor Analysis (CFA) which is conducted in order to evaluate the validity of CEMS: Anger and Sadness/ Child-Parents has shown that the scales exhibit two-factor-structure as in the original scales. The two-factor-structure which appeared with the Exploratory Factor Analysis in which the structural validity of CJMS/C-P is observed was confirmed with CFA; however, it was observed that one item of the sadness scale which works for children didn't work for parents. The reliability analysis of all the scales is evaluated according to the Cronbach Alpha internal consistency coefficients and test-retest correlation. Findings reveal that CEMS: Anger and Sadness and CJMS scales for both children and parents present valid and reliable evaluations about assessing children's management of anger, sadness

¹ Bu çalışma, Dr. Özlem Gülgez'in Doç. Dr. Bülent Gündüz danışmanlığında yürüttüğü "İlkokul Çocuklarında Duygu Düzenleme İle Sosyal Yeterlilik İlişkisinin İncelenmesi" başlıklı doktora tezinin bir bölümüdür.

² Dr., MEB, E- Mail: ozlem3579@gmail.com, ORCID NO: 0000-0002-8523-875X,

³ Doç. Dr. Mersin Üniv. Eğitim Fak. E – Mail: bgunduz27@gmail.com, ORCID NO: 0000-0002-8451-816X

and joy.

Keywords: *Emotion regulation, Anger, Sadness, Joy*

Giriş

Kişinin amacına ulaşmasını sağlayan duygusal tepkilerini ve özellikle bu tepkilerin yoğunluk ve zamanla ilgili özelliklerini gözleme, değerlendirme ve düzenlemekten sorumlu dışsal ve içsel süreçler (Thompson, 1994) olarak tanımlanan duygu düzenleme (DD), yaşamın erken yaşlarından itibaren ortaya çıkmaya başlayan gelişimsel bir kazanımdır. Bu gelişimsel süreç, DD’de güçlüklerin yaşandığı birtakım problemleri de doğal olarak beraberinde getirir ve problemlerin kronikleşmesi depresyon, davranış sorunları gibi birtakım çocukluk çağı psikopatolojileri ile karakterizedir (Dodge ve Garber, 1991). Psikopatolojiler ve problem davranışlar (Eisenberg vd., 2001; Zeman, Shipman ve Suveg, 2002) ile ilişkisi bir yana bırakılacak olursa, DD normatif popülasyondaki çocukların psikososyal gelişimi açısından da önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin hem olumlu hem de olumsuz duyguların düzenlemesi ile çocukların sosyal yeterliliği arasında güçlü bir ilişkinin bulunduğu (Denham vd., 2003; Eisenberg, Fabes, Guthrie ve Reiser, 2000; Eisenberg vd., 1993; Eisenberg vd., 1997; McDowell, Kim, O’Neil ve Parke, 2002; Rydell, Berlin ve Bohlin, 2003) ve DD’nin okul çocuklarının akademik işlevselliği ile (Kwon, Hanrahan ve Kupzyk, 2017) de ilişkili olduğu belirtilmektedir. Duygularını etkili biçimde düzenleyen çocuklar, akranları ve yetişkinler tarafından, okul öncesinden ilköğretim sonuna kadar uzanan dönemde sosyal olarak daha işlevsel çocuklar olarak değerlendirilmektedirler (Denham, 2007). Bu nedenle normatif duygu yönetiminin anlaşılmasının, duygusal ifadenin uyumsuz biçimlerini sergileyen çocuklara yardım etmede önemli katkılarının olması beklenmektedir (Zeman, Shipman ve Penza-Clyve, 2001).

Duygu ve duygu düzenlemenin tanımlanması ve bu iki kavram arasındaki ayrım, duyguların düzenlenme sürecindeki değeri gibi konularda araştırmacılar arasında birtakım anlaşmazlıklar olduğu görülse de (Cole, Martin ve Dennis, 2004) fikir birliğine varılan birtakım ortak noktalardan söz edilebilir. Southam-Gerow ve Kendall’a (2002) göre duygu düzenlemenin diyalektik doğası, duyguyu hem bir davranış düzenleyici hem de düzenlenmiş bir olgu olarak ele alır. İkinci olarak DD, duygusal tepkilerin içsel ve dışsal süreçler yolu ile amaca yönelik olarak izlenmesi, değerlendirilmesi ve değiştirilmesi ile gerçekleştirilir. Üçüncü olarak DD duyguların kısıtlanması değil, ‘dinamik düzenlenmesi ve ayarlanması’ anlamına gelmektedir. Dördüncü olarak DD mizaç özellikleri ve çevresel koşullar yolu ile gelişir. Son olarak da sosyo-duygusal yeterlilik ve zihin sağlığı için uygun bir DD becerisine sahip olmak bir zorunluluktur.

Yukarıda belirtildiği gibi, DD’de hem içsel hem dışsal süreçler önemlidir, yani DD başka kişilerin etkisiyle ya da bireyin kendi çabaları yolu ile gerçekleşebilir (Thompson, 2014). Bilişler, dikkatin yönünü değiştirme ve psikolojik tepkilerin yönetilmesi gibi içsel etkilerin yanı sıra yetişkin etkisi gibi dışsal etkilerden söz edilebilir (Morris, Silk, Steinberg, Myers ve Robinson, 2007). Yaşamın ilk yıllarında dışsal etkiler daha önemliken (Morris vd., 2007; Thompson, 2014), çocuk geliştikçe akranlar gibi diğer sosyalizasyon etkenleri önemli hale gelmekte ve ebeveyn yardımına daha az ihtiyaç duyulmaktadır (Eisenberg ve Morris, 2002). Araştırmacıların hemfikir oldukları noktalardan bir diğeri de DD sürecinin sadece negatif duyguları değil, pozitif duyguların da düzenlenmesini kapsadığıdır. (Thompson ve Goodman, 2010). Bu süreçte duygunun türünden ziyade, duygusal tepkilerinin yoğunluğu, tırmanışı ya da süresi gibi dinamikleri değiştirilir, yatışması hızlandırılır ya da bireyin amaçlarına dayalı olarak belli durumlardaki duygusal tepkilerinin değişkenliği ya da genişliği azaltılır/artırılır (Thompson, 2014).

Alanyazın incelendiğinde, bireylerin DD’de kullandıkları stratejilerin farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Morris ve diğerlerine (2007) göre bu çeşitlilik, çalışmalarda kullanılan ölçüm, metot ve gerçekleştirilen analiz düzeyinden kaynaklanmaktadır. Örneğin Gross (2014) süreç modelinde DD stratejilerini beş yaklaşımla ele almaktadır: Durum seçimi, durum değişikliği, dikkatin yayılması, bilişsel değişim ve tepki modülasyonudur. Brenner ve Salovey’e (1997) göre DD stratejileri dışsal-içsel ve sosyal-tek olmak üzere iki boyut etrafında toplanmaktadır. Zeman ve diğerleri (2001) ise, çocukların olumsuz duygularını düzenleme stratejilerini değerlendirmek amacı ile geliştirdikleri ölçme araçlarında, duygu ifadesinin yetersiz ve aşırı kontrolünü ifade eden iki strateji (düzenlenmemiş ifade ve bastırma) ile duyguyla yapıcı şekilde başa çıkmayı ifade eden üçüncü bir stratejiden söz ederler. Olumlu duyguların düzenlenmesi ile ilgili literatürün ise daha sınırlı olduğu görülmektedir. Quoidbach, Berry, Hansen ve Mikoljczak’a (2010) göre olumlu duygular köreltme (dampening) ve tadını çıkarma (savoring) olmak üzere iki temel kategoride düzenlenmektedirler. Köreltme, duygusal deneyimin baskılanmasını, şiddetinin azaltılmasını; tadını çıkarma ise duygusal deneyimin miktarını artıran ve süresini uzatan stratejileri ifade etmektedir. Bireylerin DD’de kullandıkları bu stratejiler, nadiren doğal olarak uyumlu ya da uyumsuz olarak nitelendirilir (Thompson, 2014). Her bir stratejinin kısa ve uzun vadede farklı sonuçları olabileceği için, hangi duygu düzenleme stratejisinin uyumlu olduğunu değerlendirme işini oldukça karmaşıktır (Thompson, 2014; Thompson ve Goodman, 2010). Bu nedenle DD stratejileri, bireyin herhangi bir durumla ilgili amaçları çerçevesinde değerlendirilmelidir (Thompson, 2014).

Çocukların kullandıkları DD stratejilerinin ölçülmesi söz konusu olduğunda, çoğu DD araştırmacısı olumsuz duyguları bir genel yelpaze olarak ele almış olsa da duyguların birer bilgi kaynağı olarak hizmet ettiği, farklı duyguların farklı türde bilgiler sunduğu bilinmektedir (Rivers, Brackett, Katulak ve Salovey, 2007; Zeman vd., 2001). Üstelik çocukların duygu dışavurumunun ardından bekledikleri kişilerarası sonuçlar duygunun türüne göre değişmektedir (Fuchs ve Thelen, 1988). Aynı şekilde, farklı duyguların farklı biçimlerde düzenlendiği (Buss ve Goldsmith, 1998; Rivers vd., 2007), her bir duygunun etkili bir şekilde düzenlenmesinin sosyal işlevselliğin farklı yönleriyle ilişkili olduğu (Coie, Dodge ve Kuppermidt, 1990; Rivers vd., 2007) görülmektedir. Bu nedenle bazı duygu araştırmacıları da duyguların ayrı ayrı incelenmesini önermektedirler (Di Giunta vd., 2017; Hourigan, Goodman ve Southam-Gerow, 2011; Rivers vd., 2007). Ancak Türkiye'deki çocukların ayırık duygularının düzenlenmesini değerlendirecek bir ölçme aracı bulunmamaktadır.

DD'nin ölçülmesi ile ilgili tartışmalı noktalardan bir diğeri de bildirimde bulunan kişinin kim olacağı ile ilgilidir. Bazı araştırmacılar, bildirimde bulunabilecek kadar büyük çocuklarla çalışırken öz-bildirime dayalı ölçme araçlarının tercih edilebileceğini belirtmektedirler (Eisenberg ve Morris, 2002; Zeman vd., 2001). Çocuklarda öz-bildirim ölçeklerini kullanmanın bazı sınırlılıkları olsa da çoğu duygu düzenleme sürecinin bir başkası tarafından gözlenemeyeceği gerçeği araştırmacıları çocuğun öz-bildirimine dayalı ölçme araçları kullanmaya itmektir (Eisenberg ve Morris, 2002). De Los Reyes ve Kazdin'e (2005) göre, anne ve çocuklar daha gözlemlenebilir DD sorunlarını rapor etmede hemfikir iken, içselleştirme ile ilgili süreçler söz konusu olduğunda çocukların bildirimleri daha gerçekçidir. Zeman ve diğerleri (2007) ise çocukların duygu düzenleme davranışlarının ölçümünün birden fazla kaynaktan elde edilen bildirimlerle yapılması gerektiğini önermektedirler. Oysa Türkiye'de ilkökul çocuklarının DD stratejilerini değerlendirmek amacı ile kullanılan tek ölçme aracı (Kapçı, Uslu, Akgün ve Acer, 2009) ebeveyn veya öğretmen bildirimlerini dikkate almaktadır. Bu ihtiyaçlardan hareketle, mevcut araştırmada ilkökul çocuklarının öfke ve üzüntü düzenleme biçimlerini değerlendirmek üzere Zeman ve diğerleri (2001) tarafından geliştirilen Çocuklarda Duygu Yönetim Ölçekleri (ÇDYÖ)- Öfke ve Üzüntü' nün çocuk ve ebeveyn formları Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ayrıca ilkökul çocuklarında neşe duygusunun düzenlenmesini ebeveyn ve çocuk bildirimine dayalı değerlendirmek üzere bir ölçme aracı (Çocuklarda Neşe Yönetim Ölçeği, ÇNYÖ) geliştirilmiştir. Bu ölçme araçlarının (1) çocuğun DD'sini hem anne hem çocuk bildirimine dayalı incelemeye imkân verdikleri, (2) DD'yi genel bir başlık altında ele almak yerine, öfke, üzüntü ve neşe düzenlemenin ayrı ayrı değerlendirilmesine olanak sağladıkları,

(3) olumlu duyguların düzenlenmesine ışık tuttıkları için Türkiye’de yapılacak DD araştırmalarına katkı sağlayacakları düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırma kapsamında, Mersin İli merkezinde öğrenim gören ilkökul öğrencileri ve ilkökul öğrencilerinin annelerinin oluşturduğu 14 farklı örneklemden veri toplanmıştır. Çalışma grubu belirlenirken, farklı sosyo-ekonomik düzeyleri temsil ettiği düşünülen 11 okul uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiş, ardından çalışmaya katılmaya istekli anne ve çocuklar belirlenerek veri toplama sürecine geçilmiştir. Araştırma gruplarına ait özellikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırma Gruplarının Özellikleri

ÖLÇEKLER		Deneme uygulaması	DFA	AFA	İç tutarlık Güvenirliği	Test-Tekrar-Test Güvenirliği
ÇDYÖ: Öfke ve Üzüntü	Çocuk Formu	40 öğrenci (3. sınıf)	193 öğrenci (2., 3. ve 4. sınıf; 84 kız, 109 erkek) öğrenci	-	181 öğrenci (2., 3. ve 4. sınıf; 94 kız, 83 erkek) **	30 öğrenci (4. Sınıf) ****
	Ebeveyn Formu	20 anne	133 anne (Çocukları 1. 2., 3. ve 4. sınıf öğrencisi) *	-	166 anne (Çocukları 1. 2., 3. ve 4. Sınıf öğrencisi) ***	35 anne
ÇNYÖ	Çocuk Formu	36 öğrenci (2., 3., ve 4. sınıf)	287 öğrenci (2., 3. ve 4. Sınıf)	187 öğrenci (2., 3. ve 4. Sınıf)	181 öğrenci (2., 3. ve 4. sınıf) **	30 öğrenci (4. Sınıf) ****
	Ebeveyn Formu	28 anne	174 anne (Çocukları 1. 2., 3. ve 4. Sınıf)	133 anne (Çocukları 1. 2., 3. ve 4. Sınıf) *	166 anne (Çocukları 1. 2., 3. ve 4. Sınıf) ***	30 anne.

Tablo 1’de görüleceği gibi araştırma grubu 954 çocuk ve 586 anne olmak üzere toplamda 1540 kişiden oluşmaktadır. Bu toplam sayılara ortak çalışma grupları dahil edilmemiştir. Birden fazla analiz için veri toplanan ortak çalışma grupları, Tablo 1’de aynı sayıdaki yıldız üst simgeler ile belirtilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan ölçme araçları, bu çalışmada Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılan ÇDYÖ: Öfke/Üzüntü'nün çocuk ve ebeveyn formları ile yine bu çalışma kapsamında geliştirilen ÇNYÖ'nün çocuk ve ebeveyn formlarıdır.

Çocuklarda Duygu Yönetim Ölçekleri: Öfke ve Üzüntü/ Çocuk – Ebeveyn Formları.

Çocuklarda Duygu Yönetim Ölçekleri, çocukların öfke ve üzüntü duygu düzenleme stratejilerini değerlendirmek amacı ile geliştirilmiştir iki ayrı ölçekten oluşmaktadır. Hem öfke hem üzüntü ölçeğinin çocuk ve ebeveyn olmak üzere iki ayrı formu bulunmaktadır. Çocuk formu, çocukların DD stratejilerini çocuğun kendi bildirimine, ebeveyn formu ise çocuğun DD stratejilerini ebeveynin bildirimine dayalı olarak değerlendirmektedir. Çocuk formları Zeman ve diğerleri (2001) tarafından, ebeveyn formları Perry-Parrish ve diğerleri 2005 (akt. Cassano, Perry-Parrish ve Zeman, 2007) tarafından geliştirilmiştir. Hem çocuk hem de ebeveyn formları (a) ketleme, (b)düzenlenmemiş ifade ve (c) başa çıkma olmak üzere üç alt ölçekten oluşmaktadır. Alt ölçeklerden ketleme duygusal deneyimin baskılanmasına; düzenlenmemiş ifade abartılı ve kültüre uygun olmayan duygu ifadelerine, başa çıkma ise duygusal deneyimi adaptif/uyumlu yönetme çabalarına işaret etmektedir. 11 maddeden oluşan öfke ölçeklerinde (çocuk ve ebeveyn formları) ketleme 4, düzenlenmemiş ifade 3, başa çıkma 4 madde ile ölçülmektedir. 12 maddeden oluşan üzüntü ölçeklerinde ise (çocuk ve ebeveyn formları) ketleme 4, düzenlenmemiş ifade 3, başa çıkma 5 madde ile değerlendirilmektedir.

Çocuk formunda çocuklar, ebeveyn formunda ebeveynler ölçek maddelerini üçlü derecelendirme ile işaretlemektedirler (1 = hiçbir zaman, 2 = bazen, 3 = sık sık). Her madde "1" ile "3" arasında puanlanmakta ve böylece her alt ölçeğin puanları kendi içinde toplanarak o alt ölçeğe ilişkin bir puan elde edilmektedir. Alt ölçeklerden alınabilecek puanlar ketleme için 4 ile 12; düzenlenmemiş ifade için 3 ile 9; başa çıkma için öfke ölçeğinde 4 ile 12, üzüntü ölçeğinde 5 ile 15 arasında değişmektedir. Alınan puanların yüksek oluşu, o stratejinin fazla kullanıldığı anlamına gelmektedir.

Her iki ölçeğin de çocuk formlarının psikometrik özelliklerine ilişkin veriler ilkökul 4. ve 5. sınıf öğrencisi 227 çocuktan elde edilmiştir (Zeman vd., 2001). Ölçek geliştirme çalışmaları kapsamında yapılan temel bileşenler analizi sonucunda üzüntü ölçeği için varyansın %51,5'ini açıklayan, öfke ölçeği için varyansın %55,9'unu açıklayan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Çocuk formları için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları ketleme, düzenlenmemiş ifade ve başa

çıkma alt ölçekleri için sırasıyla öfke ölçeğinde .69, .68, .72; üzüntü ölçeğinde .77, .60, .62 bildirilmiştir. Test-tekrar test güvenilirlik katsayıları ketleme, düzenlenmemiş ifade ve başa çıkma için sırasıyla üzüntü ölçeğinde .80, .63 ve .63; öfke ölçeğinde .61, .62, .73 olarak rapor edilmiştir. Ölçeklerin yakınsak ve iraksak geçerliliğini incelemek için çocukların duygu, psikopatoloji ve sosyal işlevselliğini ölçen farklı ölçeklerle gösterdiği korelasyonlar incelenmiştir. Bulgular, ÇDYÖ: Öfke ve Üzüntü'nün çocuk formlarının araştırmacılar tarafından kullanılabilir şekilde yeterli geçerlik ve güvenilirlik kriterlerine sahip ölçekler olduğunu ortaya koymaktadır. Çocuk formundan yola çıkarak oluşturulduğu bilinen ebeveyn formlarının çocukların duygu düzenleme stratejilerinin ebeveyn algısına göre değerlendirildiği pek çok araştırmada kullanıldığı bilinmektedir. Bu araştırmalarda ebeveyn formları için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları rapor edilmiştir. Örneğin Morelen, Southam-Gerow ve Zeman (2016) ketleme, düzenlenmemiş ifade ve başa çıkma alt ölçekleri için öfke ölçeğinde .86, .80 ve .74; üzüntü ölçeğinde .70, .82 ve .74; Tortorella (2008) öfke ölçeğinde .78, .73 ve .78; üzüntü ölçeğinde .77, .72 ve .63; Cassano ve diğerleri (2007) üzüntü ölçeğinde .87, .63 ve .60 Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları bildirmişlerdir. Ölçeklerin Türkçe'ye uyarlaması sırasında yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin detaylı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Çocuklarda Duygu Yönetim Ölçekleri: Öfke ve Üzüntü/ Çocuk ve Ebeveyn Formları'nın Türkçe'ye Uyarlama Süreci.

Çeviri süreci. Yazar izninin alınmasının ardından üç aşamada gerçekleştirilen çeviri sürecinde ölçekler ilk olarak araştırmacı tarafından üzerinde hiçbir değişiklik yapılmadan Türkçe'ye çevrilmiştir. Sonraki aşamada Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD) alanında eğitim almış, İngilizce diline hâkim üç kişilik bir ekip tarafından çeviriler incelenmiş, üzerinde tartışılarak en uygun ifadeler belirlenmiştir. Seçilen çeviriler İngilizce alanından bir dilbilim uzmanı tarafından özgün ölçekle karşılaştırılıp, çevirinin uygunluğu incelenmiştir. Son olarak maddeler İngilizce diline hâkim yedi uzman (dört uzman PDR' de doktora düzeyinde eğitimini tamamlamış, üç uzman halen PDR alanında doktora eğitimi almakta) tarafından uzman görüşü almak için incelenerek uzmanların ortak önerileri doğrultusunda üç maddede değişiklik yapılmıştır. Çeviri çalışması çocuk formu üzerinde gerçekleştirilmiş, buradan elde edilen maddeler dönüştürülerek ebeveyn formları elde edilmiştir. Her iki form ile deneme uygulamasına gidilmiştir.

Deneme uygulaması. Ölçekler bir devlet okulunun 3. sınıfına devam eden 40 öğrenciye ve çocukları ilkökul öğrencisi 20 anneye uygulanmış, maddelerin okunabilirliği-anlaşılabilirliği, ortalama

cevaplama süresi, hatalı yazımların saptanması açısından incelenmiştir. Anlaşılmadığı görülen üzüntü ölçeğinin özgün formunun 11 numaralı maddesi (I do things like mope around when I am sad) kültürel olarak daha iyi karşıladığı düşünüldüğü için ‘üzgünken suratımı asarım’ olarak düzenlenmiştir.

Geçerlik analizleri. Bu aşamada çeviri çalışması ve deneme uygulaması tamamlanan ölçeklerin faktör yapısının orijinal ölçekler ile aynı olup olmadığını doğrulamak amacı ile DFA yapılmıştır.

Güvenirlilik Analizleri. Çocuk ve ebeveyn formları ile yapılan ölçümlerin iç tutarlılık güvenirliliği hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları ile değerlendirilmiştir. Ardından, her iki form için de ölçeklerden alınan puanların zamana karşı kararlılığını ifade eden test-tekrar test korelasyon katsayıları incelenmiştir.

Çocuklarda Neşe Yönetim Ölçeği: Çocuk ve Ebeveyn Formları’nın Geliştirilme Süreci.

Madde havuzunun oluşturulması. Olumlu duyguların düzenlenmesine, çocuklarda duygu düzenlemeye ve neşe duygusuna ilişkin alan yazın taranarak kavramsal tanımlama yapılmıştır. Ardından 35 kişilik ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerine ‘aşırı neşeli hissettiği zaman nasıl davrandığı, nasıl hissettiği’ sorulmuş ve yanıtları kompozisyon olarak yazmaları istenmiştir. Alanyazın ve ön çalışma verilerinden yola çıkarak oluşturulan 20 madde, iki uzman tarafından gözden geçirilmiş, 2 madde çıkarılmış, 4 madde değiştirilmiştir. Maddelerin yazım ve dil bilgisi açısından uygunluğu, anlaşılabilirliği, okunabilirliği uygun olarak değerlendirildikten sonra 18 maddelik ölçek ile deneme analizine geçilmiştir. İlk olarak çocuk formu oluşturulmuş, çocuk formundan elde edilen maddeler dönüştürülerek ebeveyn formu elde edilmiştir. Her iki form ile deneme uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Deneme uygulaması. Çocuk formu 36 ilkökul öğrencisine, ebeveyn formu ise çocukları ilkökul öğrencisi olan 28 anneye uygulanmıştır. Ölçek maddelerinin anlaşıldığı, hatalı yazım olmadığı görülerek 18’er maddeden oluşan ölçek formları oluşturulmuş ve veri toplama aşamasına geçilmiştir.

Yapı geçerlik analizleri. Hem ebeveyn hem çocuk formu için gerçekleştirilen AFA ile elde edilen iki faktörlü yapıyı doğrulamak amacıyla bir başka çalışma grubundan alınan veriler üzerinde DFA yapılmıştır.

Güvenirlilik analizleri. Bu aşamada ölçeklerin test-tekrar test güvenirlilikleri için korelasyon katsayıları ve iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır.

İşlem

Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinlerin alınması ile birlikte ölçek uyarlama ve geliştirme çalışmaları için, yukarıda betimlenen örneklemden Aralık 2016- Haziran 2017 zaman aralığında veri toplanmıştır. Çocuk formu uygulamaları bizzat araştırmacı tarafından okullarda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılmaya istekli çocuklar küçük gruplar ya da sınıf halinde uygulamaya alınmış, ihtiyaç halinde çocukların soruları cevaplanmıştır (örn, sık sorulan bir soru, 'yakınmak' ne demek?). Çocuklar öfke ve üzüntü ölçeklerini yaklaşık 20 dakikada, neşe ölçeğini ise 10-15 dakikada doldurmuşlardır. Yetişkin verileri, yüz-yüze uygulama, kapalı zarf ile eve gönderme ve Google Formlar olmak üzere üç farklı şekilde elde edilmiştir. Araştırmacı tarafından küçük gruplar halinde gerçekleştirilen yüz-yüze uygulamalarda, öfke ve üzüntü ölçeklerinin yaklaşık 15 dakikada, neşe ölçeğinin ise 10 dakikada tamamlandığı görülmüştür.

Veri Analizi

Verilerin analize hazırlanması sürecinde kayıp veriler incelenmiş, seçkisiz dağıldıkları görülen kayıp değerlerler ortalama değer atama yöntemi ile tamamlanmış; hatalı giriş nedeniyle oluştuğu görülen uç değerlerler düzeltilmiştir. Geliştirilen ölçeklerin yapı geçerliğini değerlendirmek amacıyla AFA yapılmıştır. Analiz öncesi veri setinin analize uygunluğu Barlet testi ve Keiser-Meyer Olkin (KMO) oranı ile incelenmiştir. Analizler SPSS 22.00 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi yöntemlerinden temel bileşenler analizi tercih edilmiştir. Madde atımında kriter olarak, maddenin faktör yük değerinin .30'un altında olması ve bir başka faktörde de .25'in üstünde yük veriyor olması kriter alınmıştır.

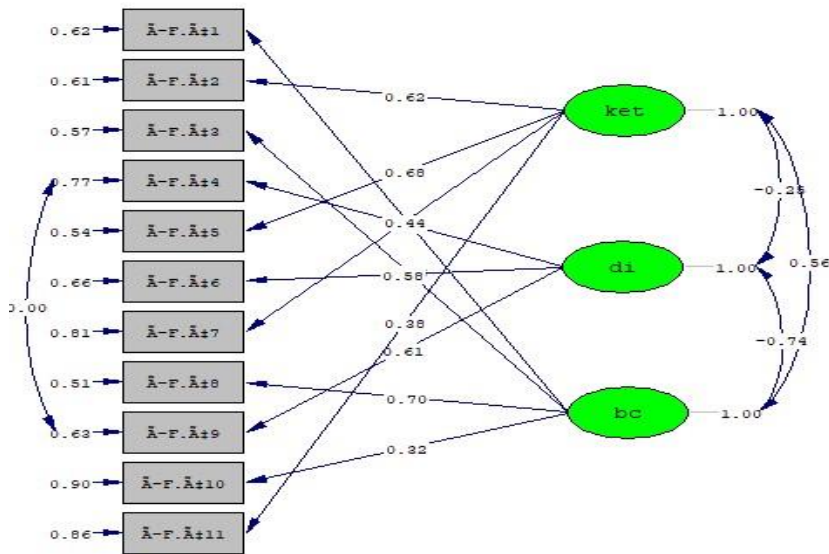
Geliştirilen ve uyarlanan ölçeklerin yapı geçerliğini incelemek amacıyla Lisrel 8.7 paket programı kullanılarak DFA gerçekleştirilmiştir. Bu analizde, modelin uyumunu değerlendirmede kullanılan uyum istatistikleri şunlardır: Ki-kare istatistikleri (χ^2), İyi Uyum indeksi (GFI), Standardize Edilmiş Hataların Ortalama Karelerinin Karekökü (S-RMR), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NNFI). Ayrıca, model uyum göstergesi olarak ki-kare'nin (χ^2) serbestlik derecesine (df) bölünmesi ile elde edilen değer (χ^2/df) kullanılmıştır. Uyum indekslerinin değerlendirilmesinde şu kriterler dikkate alınmıştır: χ^2/df oranının 3'ün altında olması (Tabachnick ve Fidell, 2013) ve GFI değerinin 0.90'dan büyük oluşu mükemmel uyumu gösterir (Sümer, 2000). Bir başka uyum indeksi olan SRMR değerinin .08 ya da daha küçük

olması iyi uyuma işaretidir (Güngör, 2016). RMSEA değerinin %90 güven aralığında alabileceği değer .05 ve daha küçük olması mükemmel uyumu, .08 ve daha küçük olması iyi uyumu gösterir. Ayrıca CFI ve NNFI değerlerinin .95 üzerinde olması mükemmel uyuma, .90'ın üzerinde olması iyi uyuma işaretidir (Sümer, 2000). Ölçme araçlarının güvenilirliği hesaplanan Cronbach Alfa katsayısı, test-tekrar test korelasyon katsayısı ile incelenmiştir.

BULGULAR

Çocuklarda Duygu Yönetim Ölçekleri: Öfke'nin Çocuk Formu Bulguları

Ç-ÇDYÖ/Öfke'nin geçerliğine ilişkin bulgular. Ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymak amacıyla yapılan DFA sonrasında uyum istatistikleri ve modifikasyon indeksleri incelenmiştir. Ancak, RMSEA değerinin 0.08'den büyük olduğu görüldüğünden 4. ile 9. maddeler arasında modifikasyon yapılmıştır. Modifikasyonun ardından tekrarlanan analiz sonrasında, χ^2/df 'nin 2'nin altında; GFI, CFI ve NNFI değerlerinin 0.95'in üzerinde, SRMR değerinin .08'in altında ve RMSEA değerinin 0.05'in altında olmasına dayalı olarak model veri uyumunun sağlandığı görülmüştür ($\chi^2/df=1.30$, N=193), RMSEA=.040 (%90 güven aralığı=0-.067), GFI=.95, CFI=.97, NNFI=.96, SRMR=0.057). Ayrıca tüm maddelerin t değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Ç-ÇDYÖ/Öfke için yapılan DFA standart katsayılarını içeren Path diyagramı Şekil 1'de verilmiştir.



Şekil 1.

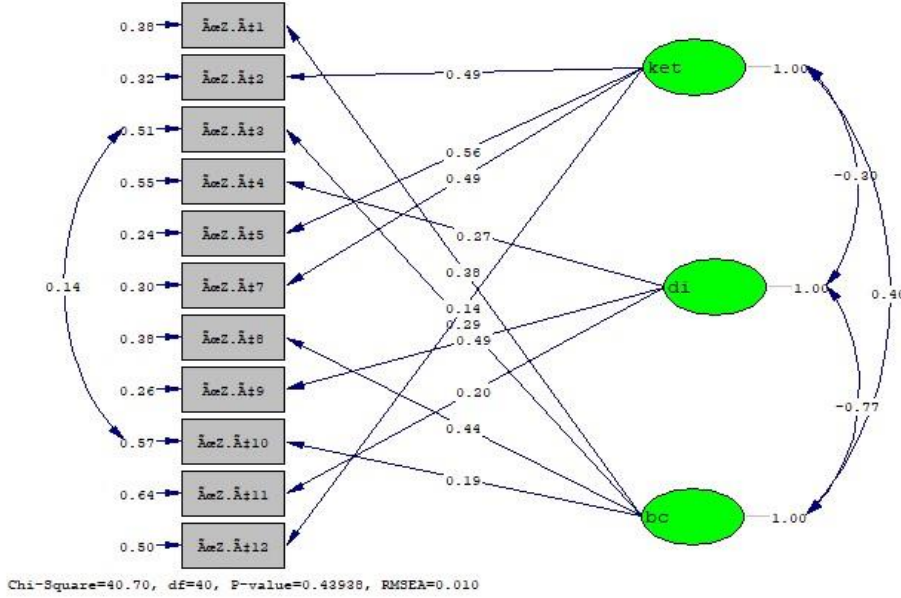
Ç-ÇDYÖ/Öfke'nin Standart Katsayılarını İçeren Path Diyagramı

Şekil 1 incelendiğinde madde faktör yüklerinin .32 (10. madde) ile .70 (8. madde) arasında değiştiği ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Maddelerin hata varyanslarının ise .51 ile .90 aralığında olduğu dikkat çekmektedir. Hata varyansı .90 olan 10 numaralı maddenin ise istatistiksel olarak anlamlı t değerine sahip olması nedeni ile model içerisinde yer almasına karar verilmiştir.

Ç-ÇDYÖ/Öfke'nin güvenilirliğine ilişkin bulgular. Ç-ÇDYÖ/Öfke'nin ketleme, düzenlenmemiş ifade ve başa çıkma alt ölçekleri için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları sırasıyla .54, .60 ve .70; test-tekrar test korelasyon katsayıları ise .60, .62 ve .71 hesaplanmıştır.

Çocuklarda Duygu Yönetim Ölçekleri: Üzüntü'nün Çocuk Formu Bulguları

Ç-ÇDYÖ/Üzüntü'nün geçerliğine ilişkin bulgular. Ç-ÇDYÖ/Üzüntü'nün yapı geçerliğini ortaya koymak amacıyla yapılan DFA'da uyum istatistikleri ve modifikasyon indeksleri incelenmiştir. Ancak RMSEA değerinin 0.08'den büyük oluşu nedeniyle 3. ve 10. maddeler arasında modifikasyon yapılmıştır. Analiz sonrası uyum istatistikleri incelendiğinde χ^2/df 'nin 2'nin altında; GFI, CFI ve NNFI değerlerinin 0.95'in üzerinde, SRMR değerinin .08'in altında ve RMSEA değerinin 0.05'in altında olduğu görülse de ($\chi^2/df=1.30$, N=193), RMSEA=.040 (%90 güven aralığı=0-.065), GFI=.95, CFI=.94, NNFI=.96, SRMR=.062) ölçeğin 6. maddesine ait t değerinin anlamlı olmayışı ve yüksek hata varyansı (.98) nedeniyle bu maddenin atılmış, yenilenen analizde RMSEA değerinin .08'den büyük olması nedeni ile 3 ve 10 numaralı maddeler arasında modifikasyon yapılarak analiz tekrarlanmıştır. Uyum istatistikleri incelendiğinde χ^2/df 'nin 2'nin altında; GFI, CFI ve NNFI değerlerinin 0.95'in üzerinde, SRMR değerinin .08'in altında ve RMSEA değerinin 0.05'in altında olmasına dayalı olarak model veri uyumunun sağlandığı görülmüştür ($\chi^2/df=1.01$, N=193), RMSEA=.010 (%90 güven aralığı=.0-.051), GFI=.96, CFI=.98, NNFI=.98, SRMR =.053). Tüm maddeler için t değerleri anlamlı bulunmuştur. Ç-ÇDYÖ/Üzüntü için yapılan DFA standart katsayılarını içeren Path diyagramı Şekil 2'de verilmiştir.



Şekil 2.

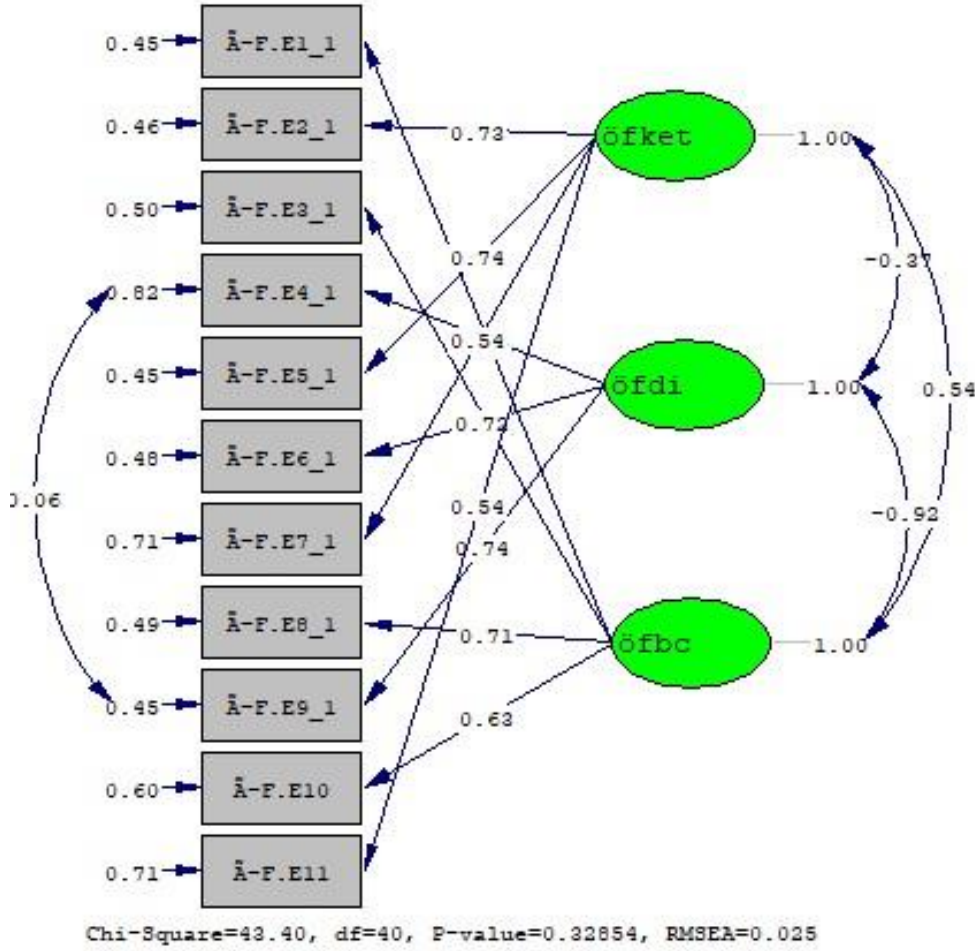
Ç-ÇDYÖ/Üzüntü'nün Standart Katsayılarını İçeren Path Diyagramı

Şekil 2 incelendiğinde, maddelerin faktör yüklerinin .14 (12. ve 14. maddeler) ile .56 (5. madde) arasında değiştiği ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Tüm maddelere ait hata varyanslarının .24 ile .65 aralığında değiştiği ve .90'ın altında olduğu görülmektedir.

Ç-ÇDYÖ/Üzüntü'nün güvenilirliğine ilişkin bulgular. Ç-ÇDYÖ/Üzüntü'nün ketleme, düzenlenmemiş ifade ve başa çıkma alt ölçekleri için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları sırasıyla .70, .58 ve .61; test-tekrar test korelasyon katsayıları ise .69, .60 ve .64 olarak hesaplanmıştır.

Çocuklarda Duygu Yönetim Ölçekleri: Öfke'nin Ebeveyn Formu Bulguları

E-ÇDYÖ/Öfke'nin geçerliğine ilişkin bulgular. E-ÇDYÖ/Öfke'nin yapı geçerliğini incelemek için yapılan DFA'nın ilk aşamasında RMSEA değerinin 0.08'den büyük oluşu nedeni ile ki-kare istatistiğini en çok azaltan 4. ve 9. maddeler arasında modifikasyon yapılmıştır. Uyum istatistikleri, χ^2/df 'nin 2'nin altında; GFI, CFI ve NNFI değerlerinin 0.95'in üzerinde, SRMR değerinin .08'in altında ve RMSEA değerinin 0.05'in altında olmasına dayalı olarak model veri uyumunun sağlandığını göstermektedir ($\chi^2/df=1.09$, $N=133$), $RMSEA=.025$ (%90 güven aralığı= 0-.067), $GFI=.95$, $CFI=.97$, $NNFI=.96$, $SRMR=.044$). Tüm maddeler için elde edilen t değerleri istatistiksel olarak anlamlıdır. E-ÇDYÖ/Öfke için yapılan DFA'nın standart katsayılarını içeren Path diyagramı Şekil 3'de verilmiştir.



Şekil 3.

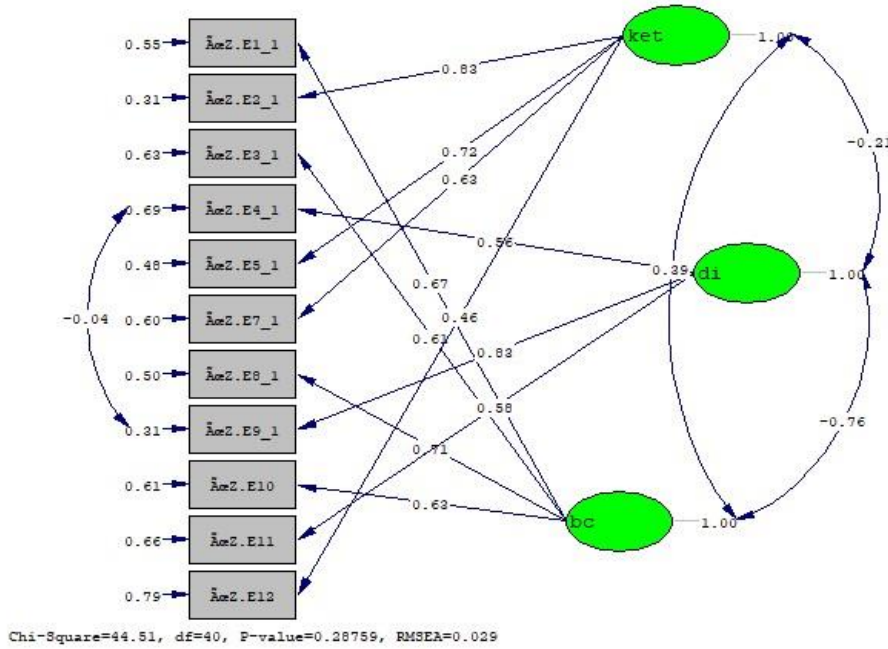
E-ÇDYÖ/Öfke'nin Standart Katsayılarını İçeren Path Diyagramı

Görüldüğü gibi ölçeğe ait madde faktör yükleri .43 (4. madde) ile .74 (5., 9., 1. maddeler) arasında değişmektedir ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Maddelerin hata varyanslarının 0.45 ile 0.82 arasında değişen .90'ın altında değerler aldığı görülmektedir.

E-ÇDYÖ/Öfke'nin güvenilirliğine ilişkin bulgular. E-ÇDYÖ/Öfke'nin ketleme, düzenlenmiş ifade ve başa çıkma alt ölçekleri için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları sırasıyla .70, .68, .77; test-tekrar test korelasyon katsayıları ise .71, .68 ve .74 olarak hesaplanmıştır.

Çocuklarda Duygu Yönetim Ölçekleri: Üzüntü'nün Ebeveyn Formu Bulguları

E-ÇDYÖ/Üzüntü'nün geçerliğine ilişkin bulgular. Yapılan ilk DFA'dan elde edilen istatistikler model veri uyumuna işaret etse de 6. maddeye ait t değerinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Yapısal eşitlik modeli çerçevesinde yapılan analizlerde anlamlı bulunmayan t değerlerinin analiz dışı bırakılması gerektiğinden (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012) 6. madde çıkarılarak analiz tekrarlanmıştır. Ancak RMSEA değerinin 0.08'den büyük oluşu nedeniyle 4 ve 9 numaralı maddeler arasında modifikasyon yapılarak analiz yinelenmiştir. Uyum istatistikleri incelendiğinde χ^2/df 'nin 2'nin altında; GFI değerinin .90 üzerinde, CFI ve NNFI değerlerinin 0.95'in üzerinde, SRMR değerinin .08'in altında ve RMSEA değerinin 0.05'in altında olmasına dayalı olarak model veri uyumunun sağlandığı görülmüştür ($\chi^2/df=1.11$, N=133), RMSEA=.029 (%90 güven aralığı= 0-.069), GFI=.94, CFI=.99, NNFI=0.99, SRMR=.057). Maddelere ilişkin t değerleri anlamlıdır. E-ÇDYÖ/Üzüntü için yapılan DFA standart katsayılarını içeren Path diyagramı şekil 4'te verilmiştir.



Şekil 4.

E-ÇDYÖ/Üzüntü'nün Standart Katsayılarını İçeren Path Diyagramı

Görüldüğü gibi maddelerin faktör yükleri .46 (12. madde) ile .83 (2. ve 9. maddeler) arasında değişmektedir ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Maddelerin hata varyanslarının .31 ile .79 arasında değişen, .90'ın altında değerler aldığı görülmektedir.

E-ÇDYÖ/Üzüntü'nün güvenilirliğine ilişkin bulgular. E-ÇDYÖ/Üzüntü'nün ketleme, düzenlenmemiş ifade ve başa çıkma alt ölçekleri için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları sırasıyla .70, .58, .69; test-tekrar test korelasyon katsayıları ise .72, .65 ve .74 hesaplanmıştır.

Çocuklarda Neşe Yönetim Ölçeği'nin Çocuk Formu Bulguları

Ç-ÇNYÖ'nün geçerliğine ilişkin bulgular. Deneme uygulamasının ardından elde edilen 18 maddelik ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacı ile yapılan AFA'da Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis) yöntemi kullanılmıştır. Analizler öncesi veri setlerinin analize uygunluğunu gösteren Keiser-Meyer değerinin ardından (.78) ve Barlet sonucu istatistiksel olarak anlamlı bulunduğundan (Sig=.000) analize devam edilmiştir. Yapılan ilk analiz sonrasında, özdeğeri 1'den büyük 4 faktör ortaya çıkmıştır. Sonraki aşamada kuramsal çerçeve gereğince maddeler iki faktör altında toplanmaya zorlanmıştır. Döndürme tekniği olarak Varimax seçilmiştir. Faktör yükleri .30'un altında olan ve birden fazla faktörde birbirine yakın yük veren 7 madde sırayla atılmış, elde edilen iki faktörlü yapının varyansın %46'sını açıkladığı görülmüştür.

Analiz sonrası, 7, 9, 11,15 ve 17 numaralı maddelerin birinci faktör altında toplandığı ve hep birlikte varyansın %25'ini açıkladıkları görülmüştür. 1, 4, 6, 13,14 ve 18 numaralı maddeler ise ikinci faktör altında toplanarak varyansın %20' sini açıklamıştır. Böylece elde edilen iki faktörlü yapının varyansın %46'sını açıkladığı görülmüştür. Analizin son halinde ortaya çıkan 11 maddenin faktörlere göre dağılımı ve faktör yükleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

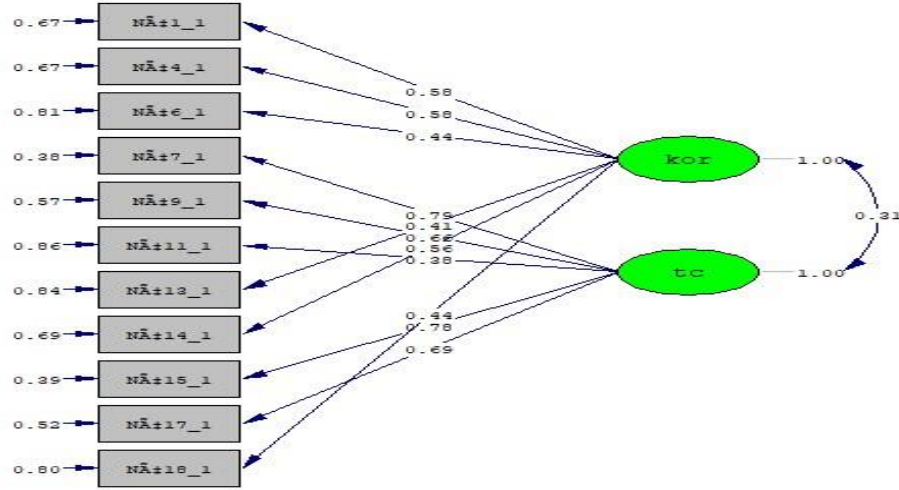
AFA'ya Göre Ç-ÇNYÖ'nün Alt Faktörleri ve Madde Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör Yükleri	
	1	2
7. Çok neşeliyken, beni mutlu eden şey hakkında ailemle konuşurum.	.805	
9. Çok sevinçliyken neşe dolu olmayı hak ettiğimi düşünüp bu duygumun tadını çıkarırım.	.736	

11. Çok sevinçliyken, beni mutlu eden şey hakkında arkadaşlarımla konuşurum.	.482
17. Sevinçliyken gelecekte başıma gelecek güzel şeyleri hayal ederim.	.781
15. Çok sevinçli olduğum yüzümden anlaşılabilir.	.793
1. Çok sevinçliyken bu duygumu gizlerim.	.597
4. Çok sevinçliyken bu duygumu içimde tutarım.	.608
6. Gerçekten sevinsem de bunu belli etmeye çekinirim.	.503
13. Çok neşeli olduğum zamanlarda kötü bir şey olacağı düşünürüm.	.554
14. Neşe doluyken, kendimi olumsuz şeyler düşünürken bulurum.	.721
18. Çok sevinçliyken bile üzülecek bir şey bulur, sevincimin tadını çıkaramam.	.620

AFA sonuçlarına göre maddelerin faktör yük değerleri birinci faktör altında kümelenen maddeler için .482 ve .805 aralığında, ikinci faktör için .503 ile .721 aralığındadır. Faktör analizinin ardından, maddelerin yüklendikleri faktörlerin ortak özelliklerinden ve literatürden yola çıkılarak faktörler isimlendirilmiştir. Böylece, neşe duygusunun sürdürülmesi ve şiddetinin artırılmasını sağlayan stratejileri barındıran birinci faktör ‘tadını çıkarma’; neşe duygusunun şiddetini azaltıcı stratejileri içeren ikinci faktör ‘köreltme’ olarak adlandırılmıştır.

AFA sonucu elde edilen iki faktörlü yapıyı doğrulamak amacıyla DFA yapılmıştır. Analizin ilk aşamasında uyum katsayıları ve modifikasyon indeksleri incelenmiş, ancak RMSEA değerinin .08’den büyük olduğu görülmüştür. Ki-kare istatistiğini en çok azaltan maddeler (1. ile 4.; 1. ile 13.; 1. ile 14. ve 14. ile 18.) arasında modifikasyon yapılmıştır. Modifikasyon sonrası elde edilen uyum katsayıları incelendiğinde χ^2/df ’nin 2’nin altında; GFI, CFI ve NNFI değerlerinin 0.95’in üzerinde, SRMR ve RMSEA değerinin 0.08’in altında olmasına dayalı olarak model veri uyumunun sağlandığı görülmektedir ($\chi^2/df=1.91$, $N=287$), $RMSEA=.057$ (%90 güven aralığı= .038-.075), $GFI=.95$, $CFI=.96$, $NNFI=.95$, $SRMR=.057$). Tüm maddelere ilişkin t değerleri istatistiksel olarak anlamlıdır. Ç-ÇNYÖ için yapılan DFA’nın standart katsayılarını içeren Path diyagramı Şekil 5’te verilmiştir.



Şekil 5.

Ç-ÇNYÖ'nün Standart Katsayılarını İçeren Path Diyagramı

Görüldüğü gibi maddelerin faktör ağırlıkları .38 (11. madde) ile .79 (7. madde) arasında değişmektedir ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Maddelerin hata varyansları ise .38 ile .86 aralığında değişen .90'ın altında değerler almıştır.

Ç-ÇNYÖ'nün güvenilirliğine ilişkin bulgular. Ç-ÇNYÖ'nün tadını çıkarma ve köreltme alt ölçekleri için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları sırası ile .73 ve .65; test-tekrar test korelasyon katsayıları ise .71 ve .67 olarak bulunmuştur.

Çocuklarda Neşe Yönetim Ölçeği'nin Ebeveyn Formu Bulguları

E-ÇNYÖ'nün geçerliğine ilişkin bulgular. Deneme uygulamasının ardından elde edilen 18 maddelik ölçeğin faktör yapısını belirlemek için yapılan AFA öncesi, veri setinin analize uygunluğu değerlendirilmiştir. Barlet testi sonucu istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu (Sig=.000), KMO oranı da (.76 > 0.50) örneklem yeterliliğine işaret ettiği için analizlere geçilmiştir. Faktör analizi yöntemlerinden temel bileşenler analizi tercih edilmiştir.

İlk analiz, özdeğeri 1'den büyük 4 faktöre işaret etmiştir. Ardından maddeler kuramsal çerçevenin öngördüğü şekilde iki faktörde toplanmaya zorlanmıştır. Döndürme tekniği olarak varimax seçilmiştir. Birden fazla faktörde birbirine yakın yük veren ve faktör yükleri .30'un altında olan 7 madde atıldıktan sonra, analiz tekrarlanmıştır. Elde edilen iki faktörlü yapıda, 13 numaralı madde, ölçeğin iç tutarlığını düşürdüğü gerekçesi ile analizden çıkarılmış ve analiz yinelenmiştir. Böylece, varyansın

yaklaşık %44'ünü 10 madde ile açıklayan iki boyutlu yapı elde edilmiştir. Analiz sonucu elde edilen 10 maddenin faktörlere göre dağılımı ve faktör yükleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

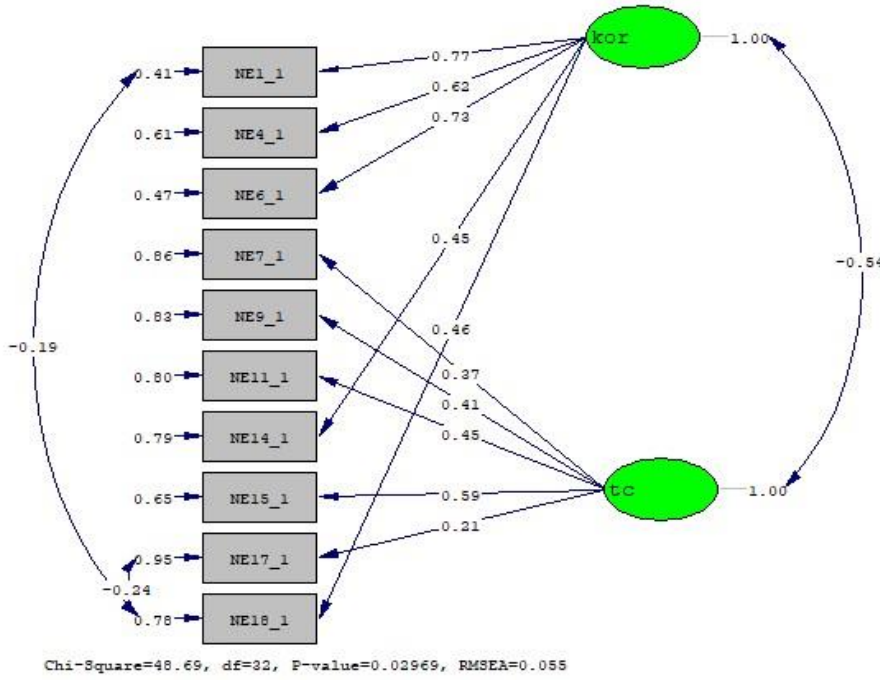
AFA'ya Göre E-ÇNYÖ'nün Alt Faktörleri ve Madde Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör Yükleri	
	1	2
1 Çocuğum çok sevinçliyken bu duygusunu gizler.	.781	
4. Çocuğum çok sevinçliyken bu duygusunu içinde tutar.	.762	
6. Çocuğum gerçekten sevinse de bunu belli etmeye çekinir.	.786	
14. Çocuğum neşe doluyken, kendisini olumsuz şeyler düşünürken bulur.	.561	
18. Çocuğum çok sevinçliyken bile üzülecek bir şey bulur, sevincinin tadını çıkaramaz.	.385	
7. Çocuğum çok neşeliyken, onu mutlu eden şey hakkında ailesiyle konuşur.		.676
9. Çocuğum çok sevinçliyken neşe dolu olmayı hak ettiğini düşünüp bu duygusunun tadını çıkarır.		.565
11. Çocuğum çok sevinçliyken, onu mutlu eden şey hakkında arkadaşları ile konuşur.		.536
15. Çocuğumun çok sevinçli olduğu yüzünden anlaşılabilir.		.300
17. Çocuğum sevinçliyken gelecekte başına gelecek güzel şeyleri hayal eder.		.676

AFA sonuçlarına göre, maddelerin faktör yük değerleri birinci faktör için .385 ile .786, ikinci faktör için ise .300 ile .676 aralığında değişmektedir. Analiz sonrası ortaya çıkan madde faktör dağılımından ve literatürden yola çıkılarak ebeveyn formu da çocuk formunda olduğu gibi, birinci faktör 'tadını çıkarma', ikinci faktör 'köreltme' olarak adlandırılmıştır.

AFA sonucu elde edilen iki faktörlü yapıyı doğrulamak amacıyla DFA yapılmıştır. Analizin ilk aşamasında RMSEA değerinin .08'den büyük olduğu görülmüştür. Modifikasyon önerileri doğrultusunda 17 ile 18 ve 1 ile 18 numaralı maddeler arasında yapılan modifikasyonun ardından elde edilen uyum istatistikleri χ^2/df 'nin 2'nin altında; GFI ve CFI değerlerinin 0.95'in üzerinde, ve NNFI değerinin .90'ın üzerinde, SRMR ve RMSEA değerinin 0.08'in altında olmasına dayalı olarak model veri uyumunun sağlandığı göstermektedir ($\chi^2/df=1.52$, N=174), RMSEA=.055 (%90 güven aralığı=.018-.085), GFI=.95, CFI=.96, NNFI=.94, SRMR=.065). Tüm maddelerin t değerleri

istatistiksel olarak anlamlıdır. E-ÇNYÖ için yapılan DFA'nın standart katsayılarını içeren Path diyagramı Şekil 6'da görülebilir.



Şekil 6.

E-ÇNYÖ'nün Standart Katsayılarını İçeren Path Diyagramı

Şekil 6'da görüldüğü gibi maddelerin faktör yükleri .21 ile .77 aralığında değişmektedir ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Maddelerin hata varyansları ise .41 ile .95 aralığında değişmektedir. .90'ın üzerinde hata varyansı gösteren 17 numaralı madde ise, t değerinin istatistiksel olarak anlamlı olması nedeni ile ölçekten çıkarılmamıştır.

E-ÇNYÖ'nün güvenilirliğine ilişkin bulgular. E-ÇNYÖ'nün tadını çıkarma ve ketleme alt ölçekleri için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları sırası ile .64 ve .72; test-tekrar test korelasyon katsayıları .69 ve .70 bulunmuştur.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, ilkokul çocuklarının DD biçimlerini hem çocuk hem de ebeveyn bildirimine dayalı olarak değerlendirmeyi amaçlayan ölçeklerin Türkçe'ye uyarlama ve geliştirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, araştırma kapsamında Türkçe'ye uyarlanan ÇDYÖ/Öfke'nin hem çocuk hem de ebeveyn formu, ilkokul çocuklarının öfke düzenleme stratejilerini ketleme, düzenlenmemiş ifade ve başa çıkma alt boyutları ile değerlendirecek şekilde geçerli ve güvenilir ölçümler sunabilmektedir. Yine araştırma kapsamında Türkçe'ye uyarlanan ÇDYÖ/Üzüntü, DFA analizinde anlamlı olmayan t değeri sergilemesi nedeni ile çıkarılan 6 numaralı madde dışında, ilkokul çocuklarının üzüntü düzenleme stratejilerini ketleme, düzenlenmemiş ifade ve başa çıkma alt boyutları ile değerlendirecek şekilde geçerli ve güvenilir ölçümler sunabilmektedir. Araştırma kapsamında geliştirilen ÇNYÖ'nün çocuk ve ebeveyn formunun, çocukların neşe yönetim stratejilerini köreltme ve tadını çıkarma olmak üzere iki alt boyutla değerlendirmek için yeterli geçerlik ve güvenilirlik kriterlerine sahip ölçme araçları olduğu görülmüştür.

Uyarlama çalışması yapılan ÇDYÖ-Öfke ve Üzüntü'nün hem çocuk hem de ebeveyn formları, özgün ölçeklerde olduğu gibi üç faktörlü bir yapı sergilemiştir. İki formda da birinci faktör, çocuğun duygusal deneyimin baskılanmasını ifade eden 'ketleme', ikinci faktör abartılı ve kültüre uygun olmayan duygu ifadelerini değerlendiren 'düzenlenmemiş ifade' ve üçüncü faktör de duygusal deneyimi adaptif/uyumlu yönetme çabalarına işaret eden 'başa çıkma'dır. Üzüntü ölçeğinin özgün ölçeğinde başa çıkma alt boyutunda yer alan 6 numaralı madde, DFA'da anlamlı bulunmayan t değerleri nedeni ile her iki formdan da çıkarılmıştır. Bu durumda, öfke ve üzüntü ölçeklerinin çocuk ve ebeveyn formları 11 maddeden oluşmaktadır. Ölçeklerde her madde '1' ile '3' arasında puanlanmakta, ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Alt ölçeklerden alınabilecek puanlar ketleme için 4 ile 12; düzenlenmemiş ifade için 3 ile 9; başa çıkma için 4 ile 12 arasında değişmektedir. Alınan puanların yüksek oluşu, o alt ölçeğin işaret ettiği duygu düzenleme stratejisinin daha fazla kullanıldığı anlamına gelmektedir.

Ölçek uyarlama çalışması kapsamında yapılan DFA'da, düşük t değeri nedeniyle çıkarılan 6 numaralı madde 'Üzgün hissettiğimde sakinleşene kadar başka şeylerle ilgilenirim/ Çocuğum üzgün hissettiğinde sakinleşene kadar başka şeylerle ilgilenir' şeklindedir. Oysa üzüntü kaybedilen nesne ya da fırsata ulaşma dışında hiçbir dürtü içermemektedir (Frijda, 1988). Dolayısıyla zaten dürtülerden arınmış, enerji azlığı ile karakterize bir duygu olan üzüntü için 'sakinleşme' ifadesini barındırdığı için bu maddenin işlemediği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında geliştirilen ÇNYÖ'nün çocuk ve ebeveyn formlarının faktör yapısını belirlemek için AFA yapılmış, her iki form için de iki faktörlü bir yapı elde edilmiştir. 13 numaralı madde iç tutarlığı düşürdüğünden ebeveyn formundan çıkarılmıştır. Sonrasında DFA ile elde edilen uyum katsayıları, AFA'da yer alan iki faktörlü yapının doğrulandığını ortaya koymuştur. Neşe ölçeğinin her iki formunda da duygusal deneyimin baskılanmasını, şiddetinin azaltılmasını ifade eden ilk faktör 'köreltme', duygusal deneyimin miktarını artıran ve süresini uzatan stratejileri ifade eden ikinci faktör ise 'tadını çıkarma' olarak adlandırılmıştır. ÇNYÖ'nün çocuk formu 11 maddeden (5 madde tadını çıkarma, 6 madde köreltme alt ölçeğinde), ebeveyn formu 10 maddeden (5 madde tadını çıkarma, 5 madde köreltme alt ölçeğinde) oluşmaktadır. Ölçekte her madde '1' ile '3' arasında puanlanmakta, ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Alt ölçeklerden alınabilecek puanlar tadını çıkarma alt ölçeği için 5 ile 15 arasında; köreltme için çocuk formunda 6 ile 18, ebeveyn formunda 5 ile 15 arasında değişmektedir. Alınan puanların yüksek oluşu, o duygu düzenleme stratejisinin daha fazla kullanıldığı anlamına gelmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi, E-ÇNYÖ'nün ölçek geliştirme çalışmaları kapsamında yapılan analizlerde, 13 numaralı madde iç tutarlığı düşürdüğü için çıkarılmıştır. Bilindiği gibi ebeveyn formu, çocuğun kullandığı duygu düzenleme stratejileri ile ilgili olarak ebeveynin algısını değerlendirmektedir. Oysa 13 numaralı madde, anne tarafından gözlenmesi zor bir bilişsel sürece işaret etmektedir. Dolayısıyla bu maddenin ebeveyn formunda işlememesi şaşırtıcı görünmemektedir. Ayrıca DFA sonuçları, köreltme ve tadını çıkarma faktörleri arasında ebeveyn formu için negatif, çocuk formu için ise pozitif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgunun, köreltmenin dışarıdan gözlenmesi zor bir duygu düzenleme biçimi olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında uyarlanan ve geliştirilen ölçme araçları ile yapılan ölçümlerin güvenilirliği Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları ve test-tekrar test korelasyon katsayıları ile incelenmiştir. Ölçümlerin iç tutarlık güvenilirliğini ortaya koyan Cronbach Alfa katsayıları çocuk formları için .54 ile .73 arasında; ebeveyn formları için ise .58 ile .77 arasında değişmektedir. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları düşük ve kuşku olarak nitelendirilebilecek düzeyde olsa da düşük Cronbach Alfa değerinin her bir alt ölçekteki madde sayısının azlığı ile doğrudan ilişkili olduğu bilinmektedir (Gliem ve Gliem, 2003). Ölçeklerin madde sayılarının azlığı dikkate alındığında bu değerlerin kabul edilebilir olduğu düşünülmektedir. Yine araştırma kapsamında uyarlanan ve geliştirilen ölçme araçlarının test-tekrar test güvenilirliğini ortaya koyan korelasyon katsayıları çocuk formu için .60 ile .71, ebeveyn

formları için .64 ile .72 arasında değişmektedir. Ölçme araçları tarafından ölçülen nitelikler soyut olduğu için ve çocuk formlarının çalışma grubunu ilkokul öğrencileri oluşturduğu için, düşük/kuşku olarak nitelendirilebilecek bu katsayıların kabul edilebilir olduğu düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak uygulamacı ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Bu çalışmada uyarlanan ve geliştirilen ölçme araçlarının çocuk formlarının kullanılacağı araştırmalarda, ölçeklerin araştırmacı tarafından yüzyüze uygulanması, çocuklardan gelebilecek sorulara yanıt verilmesi önerilebilir. Bu şekilde, ölçek maddelerinin çocuklar tarafından daha iyi anlaşılması sağlanmış olacaktır.

2. Araştırma kapsamında uyarlanan ve geliştirilen ölçme araçlarının kullanıldığı bir başka çalışmada, çocukların kullandıkları DD stratejilerini rapor eden bildirciler (anne ve çocuk) arasındaki uyum/uyumsuzluğun doğası incelenebilir. Örneğin, ‘Anne bildirimleri ile çocuğun bildirimleri arasındaki uyum/uyumsuzluk çocuğun yaşı, cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?’ sorusunun yanıtı aranabilir.

3. Araştırma kapsamında Türkçe’ye uyarlanan ve geliştirilen ölçme araçlarının ebeveyn formlarının geçerlik güvenirlik analizleri annelerden elde edilen veriler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bir başka çalışmada ölçeklerin geçerlik güvenirlik analizleri babalardan elde edilen veriler üzerinde gerçekleştirilebilir. Baba-çocuk bildirimleri arasındaki ilişki incelenebilir ya da anne-baba bildirimleri karşılaştırılabilir.

4. Araştırma kapsamında uyarlanan ve geliştirilen ölçme araçlarının geçerlik güvenirlik analizleri daha büyük yaşta çocuklar üzerinde tekrarlanabilir. Böylece, diğer yaş gruplarındaki çocukların ayrık duygularını nasıl düzenledikleri araştırılabilir, farklı yaş gruplarının duygu düzenleme becerileri karşılaştırılabilir. Gerçekleştirilecek boylamsal araştırmalar ile orta çocukluktan ergenliğe uzanan dönemde çocukların duygu düzenleme becerilerinde yaşanan değişimler izlenebilir.

KAYNAKLAR

Brenner, E. M., & Salovey, P. (1997). Emotion regulation during childhood: Developmental, interpersonal, and individual considerations. In Salovey, P. & Sluyter, D. J. (Eds.) *Emotional development and emotional intelligence: Educational implications* (pp.168-195). 01.06.2018 tarihinde http://ei.yale.edu/wp-content/uploads/2014/02/pub217_Brenner_Salovey_1997.pdf adersinden erişildi.

Buss, K. A., & Goldsmith, H. H. (1998). Fear and anger regulation in infancy: Effects on the temporal dynamics of affective expression. *Child development*, 69(2), 359-374.

Cassano, M., Perry-Parrish, C., & Zeman, J. (2007). Influence of sex on parental socialization of children's sadness regulation. *Social Development*, 16(2), 210–231. doi:10.1111/j.1467-9507.2007.00381.x.

Coie, J. D., Dodge, K. A., & Kupersmidt, J. B. (1990). Peer group behavior and social status. In S. R. Asher & J. D. Coie (Eds.), *Peer rejection in childhood*. New York: Cambridge University.

Cole, P. M., Martin, S. E. & Dennis, T. A. (2004). Emotion regulation as a scientific construct: Methodological challenges and directions for child development research. *Child development*, 75(2), 317-333.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

De Los Reyes, A., & Kazdin, A. E. (2005). Informant discrepancies in the assessment of childhood psychopathology: a critical review, theoretical framework, and recommendations for further study. *Psychological Bulletin*, 131(4), 483- 509.

Denham, S. A. (2007). Dealing with feelings: How children negotiate the worlds of emotions and social relationships. *Cognition, Brain, Behavior*, 11(1), 1- 48.

Denham, S. A., Blair, K. A., DeMulder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach–Major, S., & Queenan, P. (2003). Preschool emotional competence: Pathway to social competence? *Child development*, 74(1), 238-256.

Di Giunta, L., Iselin, A. M. R., Eisenberg, N., Pastorelli, C., Gerbino, M., Lansford, J. E., Dodge, K. A., Caprara, G. V. Bacchini, D., Tirado, L. M. U. & Thartori, E. (2017). Measurement invariance and convergent validity of anger and sadness self-regulation among youth from six cultural groups. *Assessment*, 24(4), 484-502.

Dodge, K., & Garber, J. (1991). Domains of emotion regulation. In J. Garber & K. Dodge (Eds.), *The development of emotion regulation and dysregulation* (pp. 3–12). New York: Cambridge University Press.

Eisenberg N1, Fabes RA, Guthrie IK, Reiser M. (2000). Dispositional emotionality and regulation: their role in predicting quality of social functioning. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78 (1), 136-57.

Eisenberg, N., & Morris, A. S. (2002). Children's emotion-related regulation. In R. V. Kail (Ed.), *Advances in child development and behavior*, 30:189-229.

Eisenberg, N., Cumberland, A., Spinrad, T. L., Fabes, R. A., Shepard, S. A., Reiser, M., Murpy, B. C., Losoya, S. H. & Guthrie, I. K. (2001). The relations of regulation and emotionality to children's externalizing and internalizing problem behavior. *Child development*, 72(4), 1112-1134.

Eisenberg, N., Fabes, R. A., Bernzweig, J., Karbon, M., Poulin, R., & Hanish, L. (1993). The relations of emotionality and regulation to preschoolers' social skills and sociometric status. *Child development*, 64(5), 1418-1438.

Eisenberg, N., Fabes, R. A., Shepard, S. A., Murphy, B. C., Guthrie, I. K., Jones, S., Poulin R. & Maszk, P. (1997). Contemporaneous and longitudinal prediction of children's social functioning from regulation and emotionality. *Child development*, 68(4), 642-664. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1997.tb04227.x>

Frijda, N. H. (1988). The laws of emotion. *American psychologist*, 43(5), 349-358, 1.6.2018 tarihinde https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/31220818/Laws_of_Emotion.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1540365952&Signature=mzx1kATE5cnRVJumFniFIVyZZVE%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DThe_laws_of_emotion.pdf adresinden erişildi.

Fuchs, D., & Thelen, M. H. (1988). Children's expected interpersonal consequences of communicating their affective state and reported likelihood of expression. *Child Development*, 1314-1322.

Gliem, J. A., & Gliem, R. R. (2003). Calculating, interpreting, and reporting Cronbach's alpha reliability coefficient for Likert-type scales. Midwest Research to Practice Conference in Adult, Continuing, and Community Education'da sunulan bildiri. 22.05.2018 tarihinde <https://scholarworks.iupui.edu/bitstream/handle/1805/344/Gliem%20&%20Gliem.pdf?s..> adresinden erişildi.

Gross, J. J. (2014). Emotion Regulation: Conceptual and Empirical Foundations. In Gross, J. J.(Ed.) *Handbook of Emotion Regulation* (pp.3-20). New York, London: The Guilford Press.

Güngör, D. (2016). Psikolojide Ölçme Araçlarının Geliştirilmesi ve Uyarlanması Kılavuzu. *Türk psikoloji yazıları*, 19(38), 104-112.

Hourigan, S. E., Goodman, K. L., & Southam-Gerow, M. A. (2011). Discrepancies in parents' and children's reports of child emotion regulation. *Journal of Experimental Child Psychology*, 110(2), 198-212.

Kapçı, E. G., Uslu, R. İ., Akgün, E., & Acer, D. (2009). İlköğretim çağı çocuklarında duygu ayarlama: Bir ölçek uyarlama çalışması ve duygu ayarlamayla ilişkili etmenlerin belirlenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(1), 13-20.

Kwon, K., Hanrahan, A. R., & Kupzyk, K. A. (2017). Emotional expressivity and emotion regulation: Relation to academic functioning among elementary school children. *School Psychology Quarterly*, 32(1), 75.

McDowell, D. J., Kim, M., O'neil, R., & Parke, R. D. (2002). Children's emotional regulation and social competence in middle childhood: The role of maternal and paternal interactive style. *Marriage & Family Review*, 34(3-4), 345-364.

Morelen, D., Southam-Gerow, M., & Zeman, J. (2016). Child emotion regulation and peer victimization: The moderating role of child sex. *Journal of Child and Family Studies*, 25(6), 1941-1953.

- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social development*, 16(2), 361-388.
- Quoidbach, J., Berry, E. V., Hansenne, M., & Mikolajczak, M. (2010). Positive emotion regulation and well-being: Comparing the impact of eight savoring and dampening strategies. *Personality and individual differences*, 49(5), 368-373.
- Rivers, S. E., Brackett, M. A., Katulak, N. A., & Salovey, P. (2007). Regulating anger and sadness: An exploration of discrete emotions in emotion regulation. *Journal of Happiness Studies*, 8(3), 393-427.
- Rydell, A. M., Berlin, L., & Bohlin, G. (2003). Emotionality, emotion regulation, and adaptation among 5-to 8-year-old children. *Emotion*, 3(1), 30.
- Southam-Gerow, M. A. ve Kendall, P. C. (2002). Emotion regulation and understanding: Implications for child psychopathology and therapy. *Clinical psychology review*, 22(2), 189-222.
- Sümer, N. (2000). Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar Ve Örnek Uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3 (6), 49-74.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (Vol. 6). Boston, MA: Pearson.
- Thompson R. A., Goodman M. (2010). Development of Emotion Regulation: More than meets the eye. In. A. M. Kring D. M. Sloan (Eds) *Emotion Regulation and psychopathology. A transdiagnostic approach to etiology and treatment*. New York: Guilford Press.
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the society for research in child development*, 59(2/3), 25-52.
- Thompson, R. A. (2014). Socialization of emotion and emotion regulation in the family. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (2nd ed., pp. 173–186). New York, NY: Guilford.
- Tortorella, B. E. (2008). *Parent-Child Concordance On Emotion Regulation*. Undergraduate Honors Theses, The College of William and Mary, Williamsburg, VA
- Zeman, J., Shipman, K., & Penza-Clyve, S. (2001). Development and initial validation of the Children's Sadness Management Scale. *Journal of Nonverbal Behavior*, 25(3), 187-205.
- Zeman, J., Shipman, K., & Suveg, C. (2002). Anger and sadness regulation: Predictions to internalizing and externalizing symptoms in children. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 31, 393-398

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and Significance

In recent years, even though there is an increase in the number of the research studies in Turkey about management of emotions, it seems that how children manage discrete emotions like anger and sadness has been neglected. Yet, current research has shown that there is a tendency to observe each emotion separately instead of observing negative emotions from a general perspective. (Di Giunta et., 2017; Hourigan, Goodman and Southam-Gerow, 2011; Rivers et., 2007). Moreover, it also stands out that there is an inadequacy of research on how children manage positive emotions. Based on these necessities, in this research, it has been aimed to provide the Turkish culture with a group of assessment tools which enable the evaluation of children's management anger, sadness and joy based on children's and parents' reports. With this purpose Children's Emotion Management Scales: Anger and Sadness / Child (Zeman et. , 2007) - Parent forms (Perry-Parrish, Cassano & Zeman, 2005, as cited in Cassano et. , 2007) have been adapted to Turkish; an assessment tool (Children's Joy Management Scale: Child and Parent, CJMS) which evaluates children's joy management ways has been developed, and psychometric features of these tools have been observed. It has been thought that these assessment tools (1) enable to observe children's management of emotions based on both child's and mother's reports, (2) allow evaluating management of anger, sadness and joy separately instead of handling it under a broad umbrella, (3) contribute the research on management of emotions as they enlighten management of positive emotions.

Method

The research group consists of 1540 people in total with 954 elementary school children and 586 mothers whose children are currently studying at elementary school. The data has been collected within the period from December 2016 to June 2017. During scale adaptation process, the scale forms achieved after the translation procedures have been tested, and confirmatory factor analysis has been conducted. In the scale development process, after a group of articles has been collected, a test has been conducted; and first explanatory, then confirmatory factor analysis have been implemented on data achieved from different samples. Reliability of the scales that are adapted to Turkish and developed, calculated Cronbach Alfa coefficients and test-retest correlation coefficients have been analyzed.

Result, Discussion and Conclusion

The validity of CEMS: Child-Parent Forms of Anger has been analyzed via confirmatory factor analysis, and the coefficient related to the model has shown that the model is compatible enough for both child form ($(\chi^2/df=1.30, N=193)$, RMSEA=.040, GFI=.95, CFI=.97, NNFI=.96), and parent form ($(\chi^2/df=1.09, N=133)$, RMSEA=.025, GFI=.95, CFI=.97, NNFI=.96). In the confirmatory factor analysis conducted to observe the validity of sadness scale, the 6th item of the original scale has been omitted from the forms in Turkish because of its high error variance and meaningless t value. The coefficients obtained in the repeated confirmatory factor analysis have revealed that the model is coherent enough for both child form ($(\chi^2/df=1.01, N=193)$, RMSEA=.010, GFI=.96, CFI=.98, NNFI=.98) and parent form ($(\chi^2/df=1.11, N=133)$, RMSEA=.029, GFI=.94, CFI=.99, NNFI=0.99) . Cronbach Alpha Internal Consistency coefficients which were calculated within the scope of reliability analysis have been found, respectively for the sub-scales of Inhibition, Dysregulated-Expression and Coping, child form of anger scale .54, .60, .70 and parent form .70, .68, .77: sadness scale's child form .70, .58, .61 and parent form .70, .58, .69. Test-retest correlation coefficients of the scales range between .60 to .71 for child forms; .65 to .74 for parent forms.

As a result of the exploratory factor analysis conducted for CJMS: Child-Parent Forms developed in this research, a two-dimensional structure with article factor force values between .482 to .805 for the first factor, between .503 to .721 for the second factor has been achieved, which explains 46% of the variation for child form with 11 items. In addition, a two-dimensional structure with article factor force values between .385 to .786 for the first factor, between .300 to .676 for the second factor which explains 44% of the variation for parent form with 10 articles has been achieved. The validity of the results in another sample for the scales achieved from exploratory factor analysis has been analyzed by conducting confirmatory factor analysis. Statistics of compatibility achieved as a result of the analysis have shown that the model is validated for child form ($(\chi^2/df=1.91, N=287)$, RMSEA=.057, GFI=.95, CFI=.96, NNFI=.95), and for parent form ($(\chi^2/df=1.52, N=174)$, RMSEA=.055, GFI=.95, CFI=.96, NNFI=.94). Cronbach Alpha Coefficient calculated within the scope of reliability analysis has been found respectively for Savoring and Dampening sub-scales as in child form .73, .65; in parent form .52, .75. Test-retest correlation coefficient has been calculated for Savoring and Dampening sub-scales as in child form .71, .67; and in parent form .69, .70.

According to the findings obtained from this study, the CEMS: Anger and Sadness / Child-Parent Forms which were adapted to Turkish as part of the research present valid and reliable measurements to evaluate elementary school children's anger and sadness management strategies with sub-dimensions

of Inhibition, Dysregulated-Expression and Coping (except for the 6th item in the original form of sadness scale). Furthermore, CJMS, both child and parent forms developed within the scope of this research has been figured to be reasonably valid and reliable measurement tools that can evaluate children's joy management strategies under two sub-dimensions of Savoring and Dampening.